

ресурси, культурний простір, в якому формуються особистість, тенденції розвитку освіти, рівень розвитку наук, що працюють на школу, система державного управління освітою, нормативно-правова база, що забезпечує функціонування школи. Вся ця сукупність постійно змінюваних зовнішніх умов під дією об'єктивно-суб'єктивних факторів не лише трансформується, але й прогнозується [4].

Отже, важливість проблеми оновлення систем внутрішнього шкільного управління безпосередньо пов'язана з реаліями життя, серед яких головними є: необхідність закладу освіти швидко пристосовуватись до зовнішніх змін і виживати; забезпечення оптимального функціонування навчального закладу; постійний пошук резервів оновлення та ідей розвитку. Аби розв'язати ці та багато інших питань, управління повинно бути якісним.

Список використаних джерел

1. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія / Г. В. Єльнікова – К. : ДАККО, 1999. – 303 с.
2. Зайченко О. І. Система планування роботи загальноосвітньої школи: Конспект лекції з курсу підвищення кваліфікації керівників ЗНЗ / О. І. Зайченко. – К.: ЦППО АПН України, 2002. – 20 с.
3. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навч. посіб. / В. І. Маслов. – Тернопіль: Астон, 2007. – 150 с.
4. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом: Навч. посіб./ Т. М. Десятов, О. М. Коберник, Б. Л. Тевлін та ін. – Х.: Видавнича група «Основа», 2003. – 240 с.

ВІННИКОВА Я.Б.,
БАРНА Х.В.

Мукачівський державний університет, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ ІНТОНАЦІЙНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВІ ПРОСОДІЇ

Як фонетичне явище інтонація розглядається в різних аспектах: артикуляторно, акустичному, перцептивному, лінгвістичному. Вивчення інтонації в артикуляторному аспекті передбачає виявлення роботи органів мовлення.

Дослідження інтонації в акустичному аспекті розглядається як мовлення та коливальні рухи повітряного струменя впливають на слуховий апарат людини. Об'єктивними характеристиками інтонації є: частота основного тону, спектр, інтенсивність і тривалість.

У лінгвістичному аспекті під інтонацією розуміється складна єдність мелодійних, динамічних та часових характеристик мови.

За спостереженнями Зіндер Л.Р. всі компоненти інтонації, крім паузи, обов'язково присутні у висловленні, тому що ніякий її елемент не може бути винесено без будь-якої висоти голосу, сили і так далі. Інтонація становить суперсегментний рівень, другу лінію мовного звучання, який має складну будову і виконує різноманітні функції [2].

Незалежність інтонації від конкретного лексико-граматичного складу висловлювання дозволяє говорити про відносну її автономність. Під просодичною організацією мовлення розуміється сукупність звукових засобів, які оформляють послідовності сегментних одиниць (фонем) і служать для об'єднання їх у значущі мовні одиниці: слова, синтагми, висловлювання. Використання як просодичних характеристик мовлення таких обов'язкових ознак звуку, як тривалість, інтенсивність і частота основного тону, є одним з універсальних властивостей людської мови (Н. Д. Светозарова).

Н.І. Жинкін, розглядаючи просодичну організацію мовлення, відзначає, що «натуральна форма реалізації мови – звукова. Звук як функція часу змінюється за параметрами: тривалості, основної сили і висоти» [1]. Управління цими параметрами в процесі мовлення дослідник називає просодією. А реалізовану сукупність цих параметрів – інтонацією. Е.А. Бризгунова, аналізуючи співвідношення компонентів інтонації, стверджує, що логічний наголос оформляється у мові поєднанням названих компонентів, оскільки на логічних центрах голос змінюється по висоті, силі, темпу, тембру.

Питання про природу одиниць, що беруть участь в інтонаційному оформленні висловлювання, докладно розглянув Л.В. Щерба, який зазначив, що зв'язок між смисловою і звуковою сторонами мови здійснюється в межах найпростішого синтаксичного цілого – синтагми, єдиного смислового цілого в процесі мовлення – думки [4].

Л.В. Бондарко виділяє кілька факторів, що визначають поведінку всіх компонентів інтонації: «...важливим є місце головного наголосу в синтагмі: саме в цьому місці відбувається саме значна зміна мелодики – зниження або підвищення. Сам напрям зміни визначається типом інтонації (оповідання, питання, незавершена інтонація, вигук). Зміна темпу і гучності також пов'язані з місцем головного наголосу: якщо воно близько до кінця синтагми, то темп сповільнюється більш значно, а гучність послаблюється менше, ніж у тому випадку, коли синтагматичний наголос виявляється близько до початку синтагми» [3].

Інтонація кожної фрази є результатом взаємодії багатьох факторів, найбільш важливими є: комунікативна установка мовця, відображення їм ситуації спілкування, універсальні фізіологічні основи виробництва мовлення. Найбільш емоційні фрази типу «вигук», «наказ», «імплікація», меншим ступенем емоційності володіють фрази типу «загальний і спеціальні питання», а слабка ступінь емоційної насиченості властива простим твердженням та фразам.

Отже, спонтанне мовлення не має власних ресурсів інтонації. Однак характерною рисою спонтанного мовлення є те, що ряд загальномовних інтонаційних моделей піддається трансформації, яка проявляється у перериванні інтонаційного малюнка, його розбудови, поєднанні різних інтонаційних малюнків для передачі одного і того самого змісту. У спонтанному мовленні спостерігається максимальна взаємодія вербальних та інтонаційних засобів, синтез яких спрямований на вирішення комунікативного завдання, на вираження емоційних значень.

У разі недостатньої сформованості інтонаційної сторони мовлення у осіб з мовною патологією можуть спостерігатися труднощі організації комунікативної

діяльності, зниження потреби і ефективності мовного взаємодії, обмеження комунікативного потенціалу, «збої» в соціально-перцептивній, інтеракційній та комунікативній системах спілкування, що призводять до порушень в сфері міжособистісних відносин.

Список використаних джерел

1. Жинкин Н. И. Механизмы речи / Н. И. Жинкин. – М. : Академ. пед. наук РСФСР, 1958. – 370 с.
2. Касевич В. Б., Бондарко Л. В., Вербицкая Л. А., Гордина М. В., Зиндер Л. Р. Стили произношения и типы произнесения // Вопросы языкознания. – 1974. – № 2. – С. 64 – 70.
3. Бондарко Л. В., Вербицкая Л. А., Гордина М. В. Основы общей фонетики. – 4-е изд., испр. – СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 160 с.
4. Щерба Л. «Про три аспекти мовних явищ і експерименти в мовознавстві». 1931. – 231с.

ВОВЧОК В.М.,

МОЛНАР Т.І.

Мукачівський державний університет, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна початкова школа не може залишатися осторонь від процесів модернізації освіти, які відбуваються нині в усьому світі, і в Україні зокрема. Особлива увага приділяється розробленню підходів, які б забезпечували навчання, розвиток і виховання учнів, формування в них духовних цінностей.

Дослідження теоретико-методологічних засад компетентнісного підходу здійснювали Н. Бібік, І. Зимня, А. Маркова, О. Овчарук, В. Петрук, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський. Як психолого-педагогічне явище діяльнісний підхід знайшов відображення у працях сучасних українських науковців (Г. Атанова, Н. Гузій, Б. Сусь) і зарубіжних (О. Бондаревської, В. Серікова, Т. Стефановської, С. Якиманської). Основні положення особистісно-орієнтованого навчання розкрито в працях В. Давидова, О. Леонтьєва, О. Пехоти, Г. Щукіної.

У процесі модернізації початкової освіти і запровадження в ній компетентнісного підходу відбувається методологічна перебудова освітнього процесу на принципах гуманізації та демократизації, спрямування його на особистісний розвиток молодших школярів, формування в них основних компетентностей. Загальною ідеєю компетентнісного підходу є компетентісно орієнтована освіта, яка спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях життєдіяльності.

О. Савченко компетентнісний підхід до навчання сформулювала у вигляді формули: «звичний результат навчання «я знаю» змінюється на «я знаю, як це застосувати, я це розумію» [2, с. 44].

Державним стандартом початкової освіти передбачено оволодіння учнями певним діяльнісним досвідом, що вимагає від учителя творчого підходу до

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>